

Каменщик Т. Д.,

канд. пед. наук,

в.о. директора Департаменту

гуманітарної політики Вінницької

обласної військової адміністрації,

старша наукова співробітниця лабораторії

психологічного супроводу дітей з

особливими освітніми потребами,

Український науково-методичний

центр практичної психології і

соціальної роботи, м. Вінниця

УДК 159.937:94:246.3:159.91

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250630.10>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: НА ПРИКЛАДІ ВІННИЧЧИНИ

Анотація. У статті розглянуте актуальне питання реалізації державної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. Проблема впровадження інклюзивної освіти в повній мірі надзвичайно важка та важлива як для науки, так і для педагогічної практики, і для управлінської діяльності. Її рішення, з одного боку, пов'язане з фінансовими можливостями держави, а з іншого впливає на план побудови гнучкої, доступної та якісної системи освіти для всіх категорій здобувачів освіти. Наведено статистичні дані щодо реалізації субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами та охоплення інклюзивною освітою осіб з особливими освітніми потребами у Вінницькій області у 2024-2025 н.р.

Ключові слова: державна субвенція, діти з особливими освітніми потребами, освітні послуги, Інклюзивно-ресурсні центри, заклади освіти.

Відповідно до статті 26 Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" [1] у 2025 році Кабінетом Міністрів України у визначеному ним порядку здійснюється розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами між обласними бюджетами та бюджетами місцевого самоврядування. Видатки загального фонду за бюджетною програмою 221 1220 "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами" (далі - субвенція) залишились на рівні попереднього року і становлять 304 595,3 тис. гривень [2].

В Україні протягом останніх кількох років успішно реалізовується субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки

особам з особливими освітніми потребами, які отримують освітні послуги в закладах освіти. Так, Вінницька область отримала цю субвенцію у сумі 14 411,4 тис. грн. На разі, в області існує позитивна тенденція до збільшення залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивного навчання в закладах освіти. За оперативними даними органів управління освітою територіальних громад Вінницької області, для 2827 дітей з особливими освітніми потребами на базі у 2092 класах 411 закладів загальної середньої освіти організовано інклюзивне навчання. Допомагають здобувати освіту дітям з особливими освітніми потребами 1618 асистентів учителя та 92 асистента дитини.

Для 784 дітей з особливими потребами дошкільного віку організовано інклюзивне навчання в 453 групах 219-и закладів дошкільної освіти. Особистісно орієнтоване навчання забезпечують 402 асистенти вихователя. Допомагають дітям 16 асистентів дитини.

Позашкільною освітою охоплено 186 дітей з особливими освітніми потребами в 19 закладах позашкільної освіти. В закладах професійної (професійно-технічної освіти) здобуває освіту 88 осіб з особливими освітніми потребами.

У закладах освіти, де організовано інклюзивне навчання, облаштовано ресурсні кімнати для проведення корекційно-розвиткових занять. Учні вищезазначеної категорії охоплені психолого-педагогічним супроводом, з ними проводять корекційні заняття практичні психологи, корекційні педагоги, вчителі розвитку мовлення та вчителі-реабілітологи.

Також, вагомою підтримкою дітей з особливими освітніми потребами є діяльність 41-го Інклюзивно-ресурсних центрів, що функціонують в області. Існуюча мережа Інклюзивно-ресурсних центрів задовольняє потреби територіальних громад щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. В інклюзивно-ресурсних центрах створені умови для безпечного, комфортного надання послуг. Фахівці-консультанти забезпечені необхідним обладнанням, наочністю, дидактичними матеріалами, посібниками. Інклюзивно-ресурсні центри на 87% укомплектовані фахівцями-консультантами відповідно до штатних розписів. Фахівці-консультанти інклюзивно-ресурсних центрів співпрацюють з закладами освіти області, долучаються до роботи команд психолого-педагогічного супроводу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, допомагають у складанні індивідуальних програм розвитку дітей на підставі висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (відповідно до необхідного рівня підтримки дитини). Зкладами дошкільної та загальної середньої освіти укладаються цивільно-правові угоди з фахівцями для проведення корекційно-розвиткових занять відповідно до індивідуальної програми розвитку дітей [3].

В області функціонує 6 спеціальних автобусів – мобільних ІРЦ. Вони перебувають у Барській, Бершадській, Жмеринській, Махнівській, Шаргородській, Ямпільській територіальних громадах. Мобільний ІРЦ обладнаний усіма необхідними

корекційно-розвивальними технологіями та інструментами, як і традиційні ІРЦ. Мобільний ІРЦ використовується для дітей з особливими освітніми потребами за місцем їх проживання для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини чи надання корекційно-розвиткових послуг.

З метою надання допомоги батькам та закладам освіти інклюзивно-ресурсні центри області підключені до автоматизованої системи роботи ІРЦ (АС ІРЦ), за допомогою якої батьки можуть подати заяву до інклюзивно-ресурсного центру не виходячи з дому та отримати запрошення на проходження комплексної оцінки розвитку дитини. В автоматизованій системі зберігаються заяви батьків та висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини в електронному вигляді.

У 2024 році у Вінницькій області створено та функціонує освітній центр Державної установи "Школа супергероїв" на базі двох лікарень: Вінницької обласної дитячої клінічної лікарні та Вінницького обласного медичного центру реабілітації дітей. Школа має три форми навчання – групові заняття в класі, індивідуальні уроки біля ліжка та дистанційна форма для дітей, які лежать в ізольованих боксах. Уся програма відповідає офіційній шкільній, але методика викладання враховує режим лікарні. Освітній простір Школи Супергероїв оснащений сучасними навчальними матеріалами, включаючи інтерактивні дошки, планшети та доступ до інтернету. Освітні послуги отримують діти з відділень – онкогематологія, хірургія, травматологія, неврологія, педіатрія.

Таким чином, звертаючи увагу на управлінський аспект проблеми реалізації інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами, аналізуючи статистичні дані охоплення цих дітей та учнів освітніми послугами, ми обґрунтовано забезпечуємо визначення та конкретизацію предмету спеціального впливу на дитину в процесі її навчання та виховання, відповідної йому мети та очікуваних результатів.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20> [in Ukrainian].
2. Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2025 році. Постанова КМУ від 27 грудня 2024 р. № 1519. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1519-2024-%D0%BF> [in Ukrainian].
3. Психолого-педагогічне вивчення розвитку дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсному центрі та в закладі освіти (методичні питання): методичний посібник / авт. кол. : Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменщук, А. Г. Обухівська, Г. В. Якимчук; за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Український науковометодичний центр практичної психології і соціальної роботи, 2024. 86 с. ISBN 978-617-7118-49-6. URL: https://lib.iitta.gov.ua/.../1/Psych.ped.assessment_2024.pdf.